

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР - ПРЕДСЕДАТЕЛ

Проект !

ДО
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ДОКЛАД

от Атанас Зафиров
заместник министър-председател

ОТНОСНО: *Проект на Постановление на Министерския съвет за одобряване на Тарифа за таксите, събирани от Агенцията за ядрено регулиране по Закона за безопасно използване на ядрената енергия*

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛИ,

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖО И ГОСПОДА МИНИСТРИ,

На основание чл. 31, ал. 2 във връзка с ал. 3 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация, внасям за разглеждане в Министерския съвет проект на Постановление на Министерския съвет за одобряване на Тарифа за таксите, събирани от Агенцията за ядрено регулиране по Закона за безопасно използване на ядрената енергия /ЗБИЯЕ/.

Действащата към момента Тарифа е приета с Постановление № 206 на Министерския съвет от 2003 г., с частична актуализация през 2018 г. Въпреки тази ограничена промяна, основната структура и размерите на почти всички такси остават непроменени от повече от две десетилетия. За този период инфлацията, измерена чрез индекса на потребителските цени, възлиза на над 147,2% (по данни на НСИ), а минималната и средната работна заплата са се увеличили в пъти. Това поставя в обективно несъответствие настоящите такси с актуалните икономически условия.

Наред с тези икономически фактори, необходимостта от актуализация на тарифата се обуславя и от новите ангажименти на държавата в областта на ядрената енергетика. В изпълнение на решения на Министерския съвет, свързани със строителството на нови ядрени мощности, е налице необходимост от допълнително финансиране на дейности, пряко свързани с гарантиране на високо равнище на ядрена безопасност, включително провеждане на задълбочени анализи на безопасността и възлагане на експертизи, които са неразделна част от регулаторния процес при реализацията на нови ядрени проекти.

Дейността на АЯР има ключова роля за да се гарантира, че ядрената енергия и йонизиращите лъчения се използват в съответствие с изискванията и принципите на

ядрената безопасност и радиационната защита с цел осигуряване на защитата на човешкия живот, здравето и условията на живот на сегашното и бъдещите поколения, околната среда и материалните ценности от вредното въздействие на йонизиращите лъчения. Това е основанието при определянето на размера на таксите в Тарифата да не се използва Методиката за определяне на разходоориентиран размер на таксите и разходването им, а да намери приложение чл. 7а, ал. 6 от Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност (ЗОАРАКСД).

От друга страна тарифата не е актуална от гледна точка на направените изменения в ЗБИЯЕ и наредбите в периода след нейното приемане. Това засяга особено лицензионния процес и някои критерии, като например за определяне категориите радиоактивни отпадъци /РАО/. С изменение на ЗБИЯЕ е въведена лицензия за извеждане от експлоатация на ЯС, докато преди това тази дейност се извършваше въз основа на разрешение и съответно така е предвидено в тарифата, т.е. налице е сериозно несъответствие, което изисква преработване на тарифата. Въвеждането на безсрочни лицензии за определени дейности и съоръжения, при което относно определени съоръжения вече не се прилага т.н. „подновяване на лицензията“ на всеки 10 години. С приемането на нова Наредба за безопасност при управление на РАО е въведена нова класификация на радиоактивните отпадъци, като посочените в тарифата стойности и разграничение на видовете РАО (нискоактивни, средноактивни, високоактивни) вече не отговаря на предвиденото в наредбата.

Следва да се отбележи, че съгласно чл. 5, пар. 2, б. в) от Директива 2009/71/ЕВРАТОМ, изменена с Директива 2014/87/ЕВРАТОМ, държавите членки са задължени да гарантират ефективната независимост на компетентния регулаторен орган, като му осигурят специални бюджетни средства с подходящ размер, които да му позволяват да изпълнява пълноценно регулаторните си функции. Това задължение включва и отговорността на органа за разпределението и изпълнението на предоставения бюджет в съответствие с регулаторните приоритети. В този смисъл, проектът на нова Тарифа е инструмент, чрез който се постига устойчивост на приходите на Агенцията и необходимо условие за изпълнение на тези изисквания.

От важно значение за настоящия проект са и изводите, формулирани в рамките на международната проверка „IRRS“ на Международната агенция за атомна енергия (МААЕ) в България, проведена от 17 до 29 ноември 2024 г. В Препоръките се подчертава необходимостта правителството да предвиди адекватно увеличение на бюджета на АЯР, с цел осигуряване на ефективно регулаторно покритие на дейностите, свързани с планираното разширяване на ядрената енергийна програма. Допълнително се поставя акцент и върху нуждата от разработване на дългосрочна стратегия за привличане и задържане на човешки ресурси, включително осигуряване на възнаграждение, съпоставимо с това в други организации, опериращи в ядрената област. Проектът на нова Тарифа за таксите събирани от АЯР по Закона за безопасно използване на ядрената енергия следва да се разглежда като един от инструментите, с които може да бъде постигната по-голяма финансова стабилност на Агенцията, както и да се създадат предпоставки за поддържане на квалифициран експертен капацитет.

Актуализирането на Тарифата за таксите, събирани от Агенцията за ядрено регулиране ще доведе до промяна в административната тежест за физическите и юридическите лица. Промяната се изразява в увеличение на размера на таксите с цел те да отразяват значението и сложността на извършваните от регулатора дейности, актуалните икономически условия и необходимостта от устойчиво поддържане на експертния му капацитет. Увеличението е обосновано и пропорционално спрямо съдържанието и сложността на извършваните дейности и не цели генериране на несъразмерна финансова тежест за ползвателите.

Едновременно с това, въвеждането на безсрочни лицензии за определени съоръжения и дейности ще доведе до съществено намаляване на административната

тежест за част от лицензиантите. Отпадането на необходимостта от подновяване на лицензии и заплащане на съответните такси на всеки десет години компенсира в значителна степен увеличението на други такси. По този начин се постига балансиран и предвидим модел на финансиране, който от една страна осигурява достатъчно ресурси за Агенцията, а от друга не създава несъразмерна финансова тежест за ползвателите на услугите.

По проекта на нормативен акт е извършена частична предварителна оценка на въздействието. Частичната оценка на въздействието е съгласувана по реда на чл.30б, ал.3, т.1 от УПМСНА.

Съгласно разпоредбата на чл.26, ал.3 и 4 от Закона за нормативните актове проектът на Постановление, доклада и частичната предварителна оценка на въздействието са публикувани на интернет страницата на Агенцията за ядрено регулиране и на Портала за обществени консултации на Министерския съвет за срок от 14 дни със следните мотиви:

Със свое Решение № 474 от 17 юли 2026г. Министерският съвет е приел срокове за бюджетната процедура за 2026г. С оглед спазване на предвидените срокове за изготвяне на проект на бюджет за 2026 г. и актуализирана бюджетна прогноза за периода 2027-2028 г. на АЯР, е необходимо новата Тарифа да бъде одобрена от Министерския съвет в съкратени срокове. В противен случай няма да има нормативно основание приходите, събирани в резултат на новата Тарифа да бъдат планирани за периода 2026-2028 г. Това обуславя предложението по-кратък срок за обществени консултации, каквато възможност е предвидена в закона.

С проекта на Постановление не се въвеждат норми на европейското право, поради което не е приложена справка за съответствието му с него.

Предложеният проект на акт води до въздействие върху държавния бюджет, което е отразено в приложената финансова обосновка, съгласно чл.35, ал.1, т.4 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА ЗАМЕСТИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛИ,

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖО И ГОСПОДА МИНИСТРИ,

Предвид гореизложеното и на основание на чл. 8, ал. 1 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация, предлагам Министерският съвет да разгледа и приеме Постановление за одобряване на Тарифа за таксите, събирани от Агенцията за ядрено регулиране по Закона за безопасно използване на ядрената енергия.

ЗАМЕСТИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ

АТАНАС ЗАФИРОВ